

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 19 juli 2012*

”Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Behörighet vid tvister om anställningsavtal — Avtal som ingåtts med ett tredjelands ambassad — Immunitet för den stat som är arbetsgivare — Begreppet ’filial, agentur eller annan etablering’ i den mening som avses i artikel 18.2 — Fråga huruvida ett avtal om behörighet för domstolarna i tredjelandet är förenligt med artikel 21”

I mål C-154/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg (Tyskland) genom beslut av den 23 mars 2011, som inkom till domstolen den 29 mars 2011, i målet

Ahmed Mahamdia

mot

Demokratiska folkrepubliken Algeriet,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena A. Tizzano, K. Lenaerts och J.-C. Bonichot samt domarna A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev, C. Toader (referent) och C.G. Fernlund,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Demokratiska folkrepubliken Algeriet, genom B. Blankenhorn, Rechtsanwalt,
- Spaniens regering, genom S. Centeno Huerta, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och A.-M. Rouchaud-Joët, båda i egenskap av ombud,
- Schweiziska edsförbundet, genom D. Klingele, i egenskap av ombud,

och efter att den 24 maj 2012 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 18.2 och 21 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ahmed Mahamdia, anställd vid Demokratiska folkrepubliken Algeriets ambassad i Berlin (Tyskland), och hans arbetsgivare.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Wienkonventionen

- 3 Artikel 3.1 i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser, som ingicks i Wien den 18 april 1961, har följande lydelse:

”Diplomatisk beskicknings uppgifter omfatta bl.a.:

- a) att företräda den sändande staten hos den mottagande staten;
- b) att i den mottagande staten inom den internationella rättens ram tillvarata den sändande statens och dess medborgares intressen;
- c) att förhandla med den mottagande statens regering;
- d) att med alla lagliga medel hålla sig underrättad om förhållandena och utvecklingen i den mottagande staten samt att avge rapporter därom till den sändande statens regering;
- e) att främja vänskapliga förbindelser mellan den sändande staten och den mottagande staten samt att utveckla deras ekonomiska, kulturella och vetenskapliga förbindelser.”

Unionsrätten

Förordning nr 44/2001

- 4 Skäl 2 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”Vissa olikheter i medlemsstaternas bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande av domar hindrar den inre marknaden från att fungera väl. Det är därför nödvändigt att införa bestämmelser som gör reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga”

5 Skälen 8 och 9 i förordningen, avseende de bestämmelser som avser svarande med hemvist i tredjeland, har följande lydelse:

”8) De tvister som omfattas av denna förordning måste ha territoriell anknytning till de medlemsstater som är bundna av förordningen. Gemensamma behörighetsregler bör därför i princip tillämpas när svaranden har hemvist i någon av dessa medlemsstater.

9) Svarande som inte har hemvist i en medlemsstat omfattas i allmänhet av nationella behörighetsregler som gäller i den medlemsstat där talan väcks, och svarande som har hemvist i en medlemsstat som inte är bunden av denna förordning måste även i fortsättningen omfattas av [konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt på varandra följande konventioner om nya medlemsstaters tillträde till konventionen (nedan kallad Brysselkonventionen)].”

6 Skäl 13 i förordningen, som bland annat rör behörighetsregler angående anställningsavtal, har följande lydelse:

”Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.”

7 Artikel 1.1 i förordning nr 44/2001 definierar förordningens materiella tillämpningsområde (*ratione materiae*) på följande sätt:

”Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.”

8 Vad gäller talan som väcks mot en person med hemvist i tredjeland, stadgar artikel 4.1 i förordningen följande:

”Om svaranden inte har hemvist i en medlemsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 22 och 23.”

9 Enligt artikel 5.5 i förordningen kan talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas i en annan medlemsstat ”i fråga om tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller annan etablering, vid domstolen i den ort där denna är belägen”.

10 Avsnitt 5 i kapitel II i förordning nr 44/2001, som består av artiklarna 18–21, innehåller behörighetsreglerna vid tvister om anställningsavtal.

11 Artikel 18 i förordningen stadgar följande:

”1. Om talan avser anställningsavtal gäller i fråga om behörigheten, om inte annat följer av artikel 4 och artikel 5.5, bestämmelserna i detta avsnitt.

2. Om en arbetstagare ingår ett anställningsavtal med en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, skall arbetsgivaren i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen, agenturen eller etableringen anses ha hemvist i den medlemsstaten.”

12 Artikel 19 i förordningen föreskriver följande:

”Talan mot en arbetsgivare som har hemvist i en medlemsstat kan väckas

- 1) vid domstolen i den medlemsstat där arbetsgivaren har hemvist, eller
- 2) i en annan medlemsstat
 - a) vid domstolen i den ort där arbetstagaren vanligtvis utför eller senast utförde sitt arbete, eller
 - b) om arbetstagaren inte vanligtvis utför eller utförde sitt arbete i ett och samma land, vid domstolen i den ort där det affärsställe vid vilket arbetstagaren anställts är eller var beläget.”

13 Artikel 21 i förordningen har följande lydelse:

”Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet

- 1) har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
- 2) ger arbetstagaren rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt.”

Tysk rätt

14 I 25 § i Förbundsrepubliken Tysklands grundlag (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) (nedan kallad grundlagen) föreskrivs följande:

”Folkkrättens allmänna bestämmelser utgör en del av förbundsrationen. De har företräde framför lag och ger omedelbart upphov till rättigheter och skyldigheter för dem som är bosatta i Förbundsrepubliken.”

15 I 18 § i lagen om domstolarnas organisation (Gerichtsverfassungsgesetz), i dess lydelse offentliggjord den 9 maj 1975, stadgas följande:

”Medlemmar av diplomatiska beskickningar inom det område på vilket denna lag ska tillämpas samt deras familjemedlemmar och tjänstefolk har i enlighet med bestämmelserna i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser av den 18 april 1961 immunitet i förhållande till tysk jurisdiktion. ...”

16 I 20 § i lagen om domstolarnas organisation föreskrivs följande:

”1. Tysk jurisdiktion omfattar inte heller andra staters representanter eller deras medföljande vilka uppehåller sig inom det område på vilket denna lag ska tillämpas efter officiell inbjudan från Förbundsrepubliken Tyskland.

2. Tysk jurisdiktion omfattar inte heller andra personer än de som anges i första punkten och i 18 och 19 §§, om de har immunitet med stöd av folkkrättens allmänna bestämmelser, enligt internationella konventioner eller enligt andra bestämmelser i lag.”

17 38 § i den tyska civilprocesslagen (Zivilprozessordnung), i dess lydelse offentliggjord den 5 december 2005, har rubriken ”Avtal om domstols behörighet”. I 38 § punkt 2 stadgas följande:

”Det kan vidare avtalas att en domstol i första instans är behörig om minst en av kontrahenterna inte omfattas av tysk domstolsbehörighet. Avtalet ska vara skriftligt, eller, om det har ingåtts muntligt, skriftligen bekräftat. ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 18 Ahmed Mahamdia är algerisk och tysk medborgare och bosatt i Tyskland. Han ingick den 1 september 2002 ett avtal med Demokratiska folkrepubliken Algeriets utrikesministerium om kontraktsanställning, under ett år med möjlighet till förlängning, som chaufför vid ambassaden i Berlin.
- 19 Avtalet, som var skrivet på franska, innehåller en prorogationsklausul med följande lydelse:
- ”VI: Tvistlösning
- Algerisk domstol är exklusivt behörig att pröva tvister avseende detta avtal.”
- 20 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Ahmed Mahamdias arbetsuppgifter bestod i att köra gäster och medarbetare och från tid till annan även ambassadören. Vidare skulle han befordra ambassadens korrespondens till tyska mottagare och till posten. Diplomaten mottogs och överlämnades av en annan medarbetare på ambassaden som Ahmed Mahamdia var chaufför till. Det framgår vidare av begäran om förhandsavgörande att parterna är oeniga om huruvida Ahmed Mahamdia även var behjälplig som tolk.
- 21 Den 9 augusti 2007 väckte Ahmed Mahamdia talan mot Demokratiska folkrepubliken Algeriet vid Arbeitsgericht Berlin och yrkade ersättning för det övertidsarbete han påstod sig ha utfört under åren 2005–2007.
- 22 Den 29 augusti 2007 sades Ahmed Mahamdia genom en skrivelse från ambassadens chargé-d'affaires upp från den 30 september 2007.
- 23 Han framställde då ett tilläggsyrkande vid Arbeitsgericht Berlin varmed han dels bestred att uppsägningen av anställningsavtalet var rättsenlig, dels begärde att lön skulle betalas under den tid som processen pågick (*Annahmeverzugsvergütung*) och att han skulle få behålla sin anställning tills målet var avgjort.
- 24 I målet angående uppsägningen har Demokratiska folkrepubliken Algeriet invänt att tysk domstol saknar behörighet att pröva saken och därvid åberopat såväl internationella bestämmelser om statsimmunitet som prorogationsklausulen i anställningsavtalet.
- 25 I avgörande av den 2 juli 2008 biföll Arbeitsgericht Berlin denna invändning och avvisade följaktligen Ahmed Mahamdias yrkande. Den fann att, enligt internationell rätt, stater är immuna mot domstolsprövning när de uppträder som suveräna stater och att Ahmed Mahamdias arbetsuppgifter, som hade ett funktionellt samband med ambassadens diplomatiska verksamhet, inte omfattades av tysk domstols behörighet.
- 26 Ahmed Mahamdia överklagade avgörandet till Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg, som genom avgörande av den 14 januari 2009 delvis upphävde Arbeitsgericht Berlins avgörande.
- 27 Ahmed Mahamdia anförde att som chaufför på ambassaden var hans arbetsuppgifter inte en del av Demokratiska folkrepubliken Algeriets myndighetsutövning utan hade endast en stödjande funktion i förhållande till utövandet av suveränitet. Staten i fråga har därför inte immunitet i denna tvist. Han ansåg vidare att tysk domstol var behörig att avgöra tvisten, eftersom ambassaden är en ”etablering” i den mening som avses i artikel 18.2 i förordning nr 44/2001. Artikel 19 i förordningen är därför tillämplig. Han betonade att även om en ”etablering” normalt är en plats för affärsverksamhet, bör artikel 18.2 i förordningen vara tillämplig på en ambassad, dels eftersom förordningen inte innehåller

någon bestämmelse som undantar staters diplomatiska beskickningar från förordningens tillämpningsområde, dels eftersom en ambassad har en egen ledning som självständigt ingår avtal, inklusive civilrättsliga avtal såsom anställningsavtal.

- 28 Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg satte också åt sidan prorogationsklausulen i anställningsavtalet. Den fann att klausulen inte uppfyllde kraven i artikel 21 i förordningen, eftersom avtalet hade ingåtts före tvistens uppkomst och hänvisade arbetstagaren till enbart algerisk domstol.
- 29 Demokratiska folkrepubliken Algeriet överklagade avgörandet till Bundesarbeitsgericht och åberopade såväl statsimmunitet som den ovannämnda prorogationsklausulen.
- 30 Bundesarbeitsgericht upphävde den 1 juli 2010 det överklagade avgörandet och återförvisade målet till Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg. Bundesarbeitsgericht ålade Landesarbeitsgericht bland annat att på grundval av den bevisning som hade framlagts kvalificera Ahmed Mahamdias arbetsuppgifter, bland annat vad gäller tolkuppgifterna, för att avgöra huruvida dessa kunde anses ingå i den berörda statens utövande av dess suveränitet. Skulle det framgå av utredningen att denna stat inte åtnjöt statsimmunitet, ålade den vidare Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg att fastställa vilken domstol som är behörig att avgöra tvisten med beaktande av bland annat artikel 18.2 i förordning nr 44/2001 och artikel 7 i Europeiska konventionen om statsimmunitet, utarbetad inom ramen för Europarådet och öppnad för undertecknande av staterna i Basel den 16 maj 1972.
- 31 Vad gäller tillämplig lag på det aktuella avtalet, beslutade Bundesarbeitsgericht att Landesarbeitsgericht skulle pröva huruvida parterna, vilka inte gjort något uttryckligt lagval, underförstått valt algerisk rätt som tillämplig lag för avtalet. Omständigheter såsom vilket språk kontraktet är skrivet på, kärandens ursprung och arten av hans arbetsuppgifter skulle därvid kunna vara relevanta.
- 32 I begäran om förhandsavgörande har Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg uppgett att stater, enligt 25 § i den tyska grundlagen, endast kan göra invändning om statsimmunitet i tvister som rör utövandet av deras suveränitet. Enligt Bundesarbeitsgerichts praxis omfattas arbetsrättsliga tvister mellan anställda vid en ambassad och den berörda staten av tysk domstols behörighet när arbetstagaren inte har utfört arbetsuppgifter som ingår i utövandet av statens suveränitet.
- 33 I detta fall "presumerar" Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg att Ahmed Mahamdia inte har haft sådana arbetsuppgifter, eftersom Demokratiska folkrepubliken Algeriet inte har visat att han deltagit i den typen av uppgifter.
- 34 Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg anser vidare att tysk domstol är behörig enligt artiklarna 18 och 19 i förordning nr 44/2001, men att det för att kunna tillämpa dessa bestämmelser måste fastställas att en ambassad utgör "en filial, agentur eller annan etablering", i den mening som avses i artikel 18.2 i förordningen. Det är nämligen endast i det fallet som Demokratiska folkrepubliken Algeriet kan betraktas som en arbetsgivare som har hemvist i en medlemsstat.
- 35 Om så är fallet kan dessutom prorogationsklausulen i anställningsavtalet enligt artikel 21.2 i förordning nr 44/2001 i princip inte tillämpas för att sätta åt sidan tysk domstols behörighet.
- 36 Mot denna bakgrund beslutade Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
- "1) Är en ambassad som är belägen i en medlemsstat och som tillhör en stat som inte omfattas av tillämpningsområdet för [förordning nr 44/2001] en filial, agentur eller annan etablering i den mening som avses i artikel 18.2 i förordningen?

- 2) Om domstolen besvarar den första frågan jakande: Kan ett prorogationsavtal som ingåtts före tvistens uppkomst motivera behörighet för en domstol som är belägen utanför tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001 när det skulle medföra att behörighet enligt artiklarna 18 och 19 i förordningen sätts åt sidan?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 37 Den nationella domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 18.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en ambassad utgör en ”etablering” i den mening som avses i den bestämmelsen och huruvida förordningen följaktligen är tillämplig vad gäller att bestämma vilken domstol som är behörig att pröva en talan som en anställd vid ett tredjelandets ambassad i en medlemsstat väckt mot förstnämnda stat.
- 38 Förordning nr 44/2001, som innehåller bestämmelser för att fastställa behörigheten för medlemsstaternas domstolar, är tillämplig på tvister på privaträttens område, med undantag för vissa områden som uttryckligen angetts i förordningen. Såsom framgår av punkt 10 ovan, innehåller avsnitt 5 i kapitel II i förordningen, som består av artiklarna 18–21, behörighetsreglerna vid tvister om anställningsavtal.
- 39 Vad gäller det territoriella tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001, framgår det av skäl 2 i förordningen och av yttrande 1/03 av den 7 februari 2006 (REG 2006, s. I-1145), punkt 143, att förordningen har till syfte att skapa enhetliga behörighetsregler i medlemsstaterna, inte bara med avseende på tvister inom unionen, utan även med avseende på tvister med anknytning till ett tredjeland. Syftet är att undanröja de hinder för den inre marknadens funktion som kan följa av att de nationella lagstiftningarna på detta område skiljer sig åt.
- 40 Förordning nr 44/2001, särskilt kapitel II, där artikel 18 ingår, innehåller en samling bestämmelser som bildar ett övergripande system som är tillämpligt inte bara på relationerna mellan olika medlemsstater, utan även på relationerna mellan en medlemsstat och ett tredjeland (se ovannämnda yttrande 1/03, punkt 144).
- 41 Artikel 18.2 i förordningen föreskriver att om en arbetstagare ingår ett anställningsavtal med en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, ska arbetsgivaren i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen, agenturen eller etableringen anses ha hemvist i den medlemsstaten.
- 42 För att säkerställa den fulla verkan av förordningen, och i synnerhet av artikel 18, ska de rättsliga begreppen däri ges en tolkning som är autonom och därmed gemensam för alla staterna (se, för ett liknande resonemang, beträffande tolkningen av Brysselkonventionen, bland annat dom av den 22 november 1978 i mål 33/78, Somafer, REG 1978, s. 2183, punkt 8; svensk specialutgåva, volym 4, s. 214).
- 43 För att bestämma vilka rekvisit som definierar begreppen filial, agentur och annan etablering i artikel 18.2 i förordningen ska, då förordningens lydelse inte ger några indikationer, hänsyn tas till bestämmelsens syfte.

- 44 För tvister om anställningsavtal innehåller avsnitt 5 i kapitel II i förordningen en rad bestämmelser som, såsom framgår av skäl 13 i förordningen, syftar till att skydda den svagare avtalsparten genom behörighetsregler som är förmånligare för dennes intressen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 maj 2008 i mål C-462/06, Glaxosmithkline och Laboratoires Glaxosmithkline, REG 2008, s. I-3965, punkt 17).
- 45 De tillåter bland annat arbetstagaren att väcka talan mot sin arbetsgivare vid den domstol som han eller hon anser har närmast anknytning till dennes intressen genom att erkänna möjligheten att få saken prövad vid en domstol i den stat där arbetstagaren har hemvist eller i den stat där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete, eller för den delen där arbetsgivaren har sitt affärsställe. Bestämmelserna i detta avsnitt begränsar också möjligheterna att välja forum för arbetsgivare som väcker talan mot arbetstagare samt möjligheterna att avvika från behörighetsreglerna i förordningen.
- 46 Såsom framgår av domstolens praxis angående Brysselkonventionens behörighetsregler vid tvister om anställningsavtal (se dom av den 26 maj 1982 i mål 133/81, Ivenel, REG 1982, s. 1891, punkt 14, svensk specialutgåva, volym 6, s. 441, av den 13 juli 1993 i mål C-125/92, Mulox IBC, REG 1993, s. I-4075, punkt 18, svensk specialutgåva, volym 14, s. 285, av den 9 januari 1997 i mål C-383/95, Rutten, REG 1997, s. I-57, punkt 22, och av den 10 april 2003 i mål C-437/00, Pugliese, REG 2003, s. I-3573, punkt 18), ska bestämmelserna i avsnitt 5 i kapitel II i förordning nr 44/2001 tolkas med beaktande av att det är angeläget att ge arbetstagaren ett tillbörligt skydd, i egenskap av den svagare avtalsparten.
- 47 För att säkerställa kontinuiteten mellan förordning nr 44/2001 och Brysselkonventionen, ska begreppen filial, agentur och annan etablering däri tolkas utifrån de kriterier som domstolen preciserat i sin praxis rörande artikel 5.5 i Brysselkonventionen, som innehåller samma termer och föreskriver särskilda behörighetsregler för tvister om verksamhet vid ett företags sekundära driftställe. Den bestämmelsen har dessutom överförts ordagrant till artikel 5.5 i förordning nr 44/2001.
- 48 Domstolen har vid sin tolkning av begreppen filial, agentur och annan etablering identifierat två kriterier som avgör huruvida en talan i domstol om verksamhet vid något av dessa slags etableringar har anknytning till en medlemsstat. För det första förutsätter begreppen filial, agentur och annan etablering att det finns ett verksamhetscentrum som varaktigt framträder utåt som en förlängning av ett "huvudkontor". Detta centrum ska ha en ledning och vara materiellt så utrustat att det kan förhandla med tredje man på så sätt att denne inte behöver vända sig direkt till "huvudkontoret" (se dom av den 18 mars 1981 i mål 139/80, Blanckaert & Willems, REG 1981, s. I-819, punkt 11). För det andra måste tvisten röra handlingar som avser dessa enheters verksamhet eller förpliktelser som dessa har åtagit sig i "huvudkontorets" namn vilka ska uppfyllas i den stat där enheterna är etablerade (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Somafer, punkt 13).
- 49 Vad gäller det nationella målet erinrar domstolen om att en ambassads uppgifter såsom framgår av artikel 3 i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser väsentligen består i att företräda den sändande staten, tillvarata denna stats intresse samt främja förbindelserna med den mottagande staten. Ambassaden kan, när den utför dessa uppgifter, liksom alla andra offentliga organ handla *jure gestionis* och förvärva civilrättsliga rättigheter och skyldigheter, bland annat genom att ingå civilrättsliga avtal. Så är fallet när den ingår anställningsavtal med personer vars arbetsuppgifter inte utgör myndighetsutövning.
- 50 Vad gäller det första av de kriterier som nämns i punkt 48 ovan, är en ambassad att likställas med ett verksamhetscentrum som varaktigt framträder utåt och som bidrar till igenkännandet av den sändande staten samt till att företräda den staten.
- 51 Beträffande det andra kriteriet i punkt 48 ovan är det uppenbart att föremålet för talan i det nationella målet, en arbetsrättslig tvist, har tillräcklig anknytning till ambassadens verksamhet vad gäller dess personaladministration.

- 52 När det gäller anställningsavtal som ingåtts av en ambassad i statens namn, utgör ambassaden följaktligen en "etablering" i den mening som avses i artikel 18.2 i förordning nr 44/2001, när arbetsuppgifterna för de arbetstagare som den ingått avtal med hänger samman med ambassadens verksamhet i den mottagande staten.
- 53 Demokratiska folkrepubliken Algeriet har, inför de tyska domstolarna liksom i sitt yttrande i förevarande mål om förhandsavgörande, hävdatt att det skulle strida mot den internationella sedvanerättens regler om statsimmunitet att erkänna behörighet för en domstol i den mottagande staten för en ambassad och att förordning nr 44/2001, i synnerhet artikel 18, med hänsyn till dessa regler inte kan tillämpas på en tvist som den i det nationella målet.
- 54 De allmänt erkända principerna i internationell rätt angående statsimmunitet utesluter att talan kan väckas mot en stat i en domstol i en annan stat i en sådan tvist som i det nationella målet. Statsimmuniteten är erkänd i internationell rätt och grundar sig på principen att ingen har makt över sin jämlike (*par in parem non habet imperium*), det vill säga i detta fall att en stat inte kan underkastas en annan stats jurisdiktion.
- 55 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 17–23 i sitt förslag till avgörande, är denna immunitet enligt rådande läge i internationell praxis emellertid inte absolut. Den erkänns allmänt när tvisten rör utövande av suveränitet (*jure imperii*) men kan däremot sättas åt sidan om talan avser handlingar som utförts *jure gestionis* och inte utgör myndighetsutövning.
- 56 Med hänsyn till innehållet i den internationella sedvanerättsliga principen om statsimmunitet, ska den inte anses hindra tillämpning av förordning nr 44/2001 på en tvist, som den i det nationella målet, där arbetstagaren begär ersättning och angriper uppsägningen av det anställningsavtal han ingått med en stat, när den domstol där talan har väckts konstaterar att arbetstagarens uppgifter inte utgör myndighetsutövning eller när talan inte riskerar att vara till men för statens säkerhetsintressen. På grundval av det konstaterandet kan den domstol där talan har väckts, såsom den hänskjutande domstolen, även finna att tvisten omfattas av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001.
- 57 Av vad som anförts följer att den första frågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 18.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att ett tredjelands ambassad i en medlemsstat, vid en tvist om ett anställningsavtal som ambassaden har ingått i den sändande statens namn, utgör en "etablering" i den mening som avses i nämnda bestämmelse när arbetstagarens arbetsuppgifter inte utgör myndighetsutövning. Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra arbetsuppgifternas precisa karaktär.

Den andra frågan

- 58 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 21.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att ett prorogationsavtal som ingåtts före tvistens uppkomst omfattas av denna bestämmelse när avtalet ger en domstol som är belägen utanför tillämpningsområdet för förordningen exklusiv behörighet och därmed sätter åt sidan behörigheten enligt de särskilda reglerna i artiklarna 18 och 19 i förordningen.
- 59 Demokratiska folkrepubliken Algeriet anser att artikel 21 i förordningen inte hindrar att parterna genom en klausul i anställningsavtalet ger domstolarna i ett tredjeland behörigheten att pröva tvister rörande avtalet. I förevarande fall är det valet inte till nackdel för arbetstagaren och stämmer överens med den gemensamma partsviljan att avtalet ska regleras av algerisk rätt.

- 60 Såsom framgår av skäl 13 i förordning nr 44/2001 är syftet med dessa särskilda bestämmelser i avsnitt 5 i kapitel II att säkerställa ett adekvat skydd för arbetstagaren. Enligt domstolens praxis, som erinras om i punkt 46 ovan, ska det syftet beaktas vid tolkningen av dessa regler.
- 61 Artikel 21 i förordning nr 44/2001 begränsar möjligheten för parterna i ett anställningsavtal att ingå ett prorogationsavtal. Prorogationsavtalet måste ingås efter tvistens uppkomst eller, om det ingåtts dessförinnan, ge arbetstagaren rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i reglerna i avsnitt 5 i förordningen.
- 62 Med hänsyn till syftet med artikel 21 i förordning nr 44/2001 ska detta sistnämnda villkor förstås så, som generaladvokaten påpekat i punkterna 58 och 59 i sitt förslag till avgörande, att ett prorogationsavtal som ingåtts före tvistens uppkomst måste utvidga kretsen av domstolar som är behöriga att pröva en talan som väcks av arbetstagaren utöver dem som föreskrivs i artiklarna 18 och 19 i förordningen. Prorogationsavtalet ska alltså inte utesluta behörigheten för sistnämnda domstolar, utan utöka arbetstagarens möjlighet att välja bland flera behöriga domstolar.
- 63 Det framgår av lydelsen i artikel 21 i förordning nr 44/2001 att prorogationsavtal kan "[ge] arbetstagaren rätt" att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i artiklarna 18 och 19 i förordningen. Av detta följer att artikel 21 inte kan tolkas så, att en prorogationsklausul kan tillämpas som en exklusiv behörighetsregel och därmed förbjuda arbetstagaren att väcka talan vid en domstol som är behörig enligt artiklarna 18 och 19 i förordningen.
- 64 Syftet att skydda arbetstagaren i egenskap av svagare avtalspart, som domstolen erinrat om i punkterna 44 och 46 ovan, kan inte uppnås om de forumregler som föreskrivs i artiklarna 18 och 19 i förordningen för att säkerställa detta skydd kan sättas åt sidan genom en prorogationsklausul som avtalats före tvistens uppkomst.
- 65 Vidare framgår det varken av lydelsen av eller syftet med artikel 21 i förordning nr 44/2001 att ett prorogationsavtal inte kan ge domstolarna i ett tredjeland behörighet, förutsatt att det inte utesluter den behörighet som gäller enligt bestämmelserna i förordningen.
- 66 Av vad som anförts följer att den andra frågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 21.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att ett prorogationsavtal som ingåtts före tvistens uppkomst omfattas av denna bestämmelse i den mån den ger arbetstagaren möjlighet att förutom vid de domstolar som är behöriga enligt de särskilda bestämmelserna i artiklarna 18 och 19 i förordningen även väcka talan vid andra domstolar, i förekommande fall inbegripet domstolar utanför unionen.

Rättegångskostnader

- 67 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 18.2 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att ett tredjelands ambassad i en medlemsstat, vid en tvist om ett anställningsavtal som ambassaden har ingått i den sändande statens namn, utgör en "etablering" i den mening som avses i nämnda bestämmelse när arbetstagarens arbetsuppgifter inte utgör myndighetsutövning. Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra arbetsuppgifternas precisa karaktär.**

- 2) **Artikel 21.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att ett prorogationsavtal som ingåtts före tvistens uppkomst omfattas av denna bestämmelse i den mån den ger arbetstagaren möjlighet att förutom vid de domstolar som är behöriga enligt de särskilda bestämmelserna i artiklarna 18 och 19 i förordningen även väcka talan vid andra domstolar, i förekommande fall inbegripet domstolar utanför unionen.**

Underskrifter